

У НОВОМЕ САДУ У ЧЕТВРТАК 10. ДЕЦЕМБРА 1887.

ГОДИНА XII.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 39.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења позоришне дружине у И. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут па по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

ПОГЛЕД СА ПОЗОРНИЦЕ НА ПОЗОРНИЦУ.

НИНЕ С. ЛУКИН ЛАЗИЋ.

V.

Глумцима се, између осталог, замера, да су преко мере ташти, сујетни, и да услед тога прецењују своју вредност.

Јест, бога ми, ту прилично има истине. Хја, али шта ћете, кад није другчије? Ко је тај, који ће посред непрекидног заноса, оцењујући самога себе, остати на висини непристрасна критичара? То је тешко, је л' те, али инак бива? Па баш за то, што то инак бива, усуђујем се тврдити, да код глумаца саразмерно има још прилично скромности, разуме се, изузимајући по гдекоји уображени примерак, који тиме само себи шкоди.

Тај прекор дао ми је повода, да пажљивије мотрим ту ману и код других смртних људи. Посматрао сам у више прилика наше позоришне дилетанте, и то људе, који су истом два три пута прешли преко позорнице. Па шта мислите? Ама то вам је чисто милина слушати, шта све приповедају ти људи! Чудо, чудо од уметности! Вере ми, да их нисам гледао својим рођеним очима, морао бих веровати, е су то сами богоданни дарови, који, ето, тако на правди бога пропадају у пустији прози обична живота. Та није да престављају, него то ти је лепота божија — да пукнеш од смеја!

Знате ли ви, љубазни моји читаоци, да на овоме грешном свету нема прањијег, нема сујетнијег створења од помодне кокете и дилетанта? Па шије то само код дилетанта на позорници, недо у свакој љуцкој работи.

Посматрао сам их од више руку, али нарочито ове на позорници. Пратио сам их на пробама, при маскирању, при облачењу, па свуда једни те исти — вазда савршени. Зар томе казати, да није добро отаљао улогу? Боле ти је одмах скочити у мутно Дунаво, или, ако је по вољи, у Саву! Па још кад му глумац што прими, е онда ти је братац одмах на чисто, да је то све накост, верујте, сушта пакост и завист! У таком случају глумац је принуђен, да лаже — или да се уклони.

Поштована г. г. чланови и чланице наших добровољних позоришних друштава, нека не замерите овој пријатељској искрености. Није ово речено њима као правила, него само изузетку. Па није речено ни само њима, него дилетантима без разлике, а речено је са уверењем, да љуцку таштину не ваља голицати, него ћушкати. О, мај, нисам ја ваљда такав човек, да говорим од рамена. Част и поштење! Велим само к'о да се не заборави.. Разговарајмо се као људи!

Него баш кад смо у тако лепом разговору, навешћу вам један случај, који се пре неколико година десио у Крушевцу, у Србији.

Била, у оно време, тамо нека приватна позоришна дружина, а у месту био неки адвокат, који је редовно походио преставе. Честим долажењем упознао се и спријатељио са позоришним управитељем, те некако достао права, да може доћи

чак и за кулисе. Исти господин био је врло изображен човек — у својој струци, али ништа више. Но поред тога био је веома сјетан, ташт човек; волео је, да се хвали и оним, што није имао. И тако, долазећи чешће у додир са позориштем, распали се у њему та његова слаботиња. Једном згодом почне вам се та шаљивчи на разметати, како то није ништа изаћи на позорницу, и како би он могао са најбољим успехом приказати коју хоћете улогу. То ново „откровење“ свога генија правдаје тиме, што је као правник држао говоре и пред хиљадом земних створења, што се зову слушаоци и гледаоци, а како не би смео пред једном гомилицом! У исти мах почне наваљивати на управитеља, да му уступи за недељу какву јучаку улогу, јер баш му је срце искало да игра јунака. Бадава га је овај одвраћао: „Ама батали, докторе, није то никако за те!“ Ајак, овај се не даде ни осолити! Најзад управитељ попусти и уступи му главну улогу из неког нашег историјског комада. Дође и недеља. Војвода се спремио, заденуо пусат, стао иза кулиса, па — дркће. Управитељ га тени

и завара — али чим зазвони прво звонце, мој ти се војвода распаса и викну:

„Јок, вала! Ја жив не изађох тамо!“

Па онда стаде да моли и куми управитеља, да откаже преставу, а он ће му дати у пакнаду 200 динара. За тим се поче претварати, бајаги, да је болестан. Вели, да осека нешто љуто у stomaku и нешто живо у грудима, па му се срце чисто згрчило па звекеће, као прапорац. Управитељ му понуди чашу хладне водице, бистре као детиња суза, да утоли ону пустину, што га мори, — али све бадава, не помаже то, роде мој! Него управитељ — сад вам то смем казати, овако у четири ока — беше велика јогуница, па не хтеде да попусти, јер му некако дође војва, да се освети томе разметалу. Рече му, да он због њега не може и не сме обманывати толики свет, те га силом изгурати на позорницу — и он се забиља појави и стаде зверати, као осуђеник под вешалима, кад изгледа милости. Сав му се свет учини као каква велика унађена лампа, а он као да је онај стењак у тој светиљци, па ништа не види од сипе јаре и светlosti.

(Српнике се.)

ЛИСТИЋИ.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У Н. САДУ.

(„Господар новница.“ Позоришна игра у 4 чина, а 5 слика написао Жорж Оне, превео М. Ђ. Глишић. Приказана 8 дец. о. г.)

Маркиза Болијева негда богата аристократкиња; Клара Болијева, њена кћи; Октав, син Маркизин, а брат Кларин — све им пронаде, свега нестаде — али их ипносе још држи на степену, на ком су били пре. Клара чека вереника свога војводу Блињија; аристократски ипносе и нада на процес, од кога ће зависити њена срећа, потпуно је држе, да не ипнуши у предуживању! Али судбина мења прилике! Војвода Блињи постаје невера, на што га је натерала материјална оскудица, из које га је избавио Мулинс, чувени богаташ, који му исплати дугове, очува му част — а за све то ипуди му руку своје ћерке. Октав, брат Кларин, потпуно извенитеи, изјављује мајци, да војвода изневерава, јер Клара нема мираза. Филип Дерблеј осети љубав према Клари. Он би је искao, али не сме! Октав и се-

стри изјављује, да ју је војвода изневерио, али да је ингте Дерблеј. Кларин ипносе надјача љубав, она се не ипизи, да силом задобије војводу, већ зове Дерблеја и пред војводом изјављује, да полази за Дерблеја. Дерблеј прима руку Кларину, војвода узима Атенажиду, ћерку Мулинову. Када је куцнуо часак брачне везе, пропилост оте маха, прошио дирну жицу, која се зове љубав; љубав из прошлости породи у Клари кајање, мржњу. Дерблеј љуби Клару, али њезино срце не може да ипнусти — и она га тера од себе. Колико ипносе, толико љубав Дерблејева учинише, да је Дерблеј оставио брачну свезу на миру, али близи одношај је прекинуо; пристао је да живе под једним кровом, али да у самоћи свако за себе пророви дане своје. Дерблеј је богат, ваљан човек. Пријатељи његови, па и цела околина, љуби и уважава њега; цела околина честита од срца младој госни на њеној срећи. Ено и денутација. На челу долази Гобер и честита младој гоени на срећи, а господару Дерблеју пуде кандида-

туру за посланика, коју он не прима. Дерблеј приређује част. Сви се забављају, али Клара у самоћи каје се. Љубомора је гони на кајање, она осећа да љуби сад Дерблеја; осећа и мржњу према војвоткињи, с којом се њен муж у највећој слости забавља. Баш онда, кад је јасно казала, да га љуби, указа се војвода, који је потсећа на прошлост, који је уверава, да још тиња, да се није угасила љубав његова — и она га одбија. Бароница Префонтова тешти Клару, гони је да моли мужа, да се пред њим покаже. Клара пристаје, даде дозвати Дерблеја. Октав јури весело сеји са својом драгом Сузаном, сестром Дерблејевом; долази да јави сеји радосну вест: да га воли Сузана, и да и он воли Сузану. У том долази мајка, а и Дерблеј. Мајка јој се хвали са поклоном од зета, а њеног мужа; износи и поклон, кога је она кунила за новац Дерблејев и пружа јој као дарак мужа јој. Муж јој меће око врата ланчић, поклон, и на жељу мајчину пољуби Клару... Сад га моли за опроштај, њој лежи на срцу срећа братовљева; она пита мужа, да ли ће допустисти, да се узму Октав и Сузана. Дерблеј не допунита и доказује Октаву, да није рад да Сузана дође у додир са породицом Болијеовом. Војвоткиња долази и хоће да води Дерблеја, да наставе игру. Клара отпушта све, али задржава њу. Најкешћа љубомора отказује сваки даљи часак борављења војвоткиње у њеном дому. Војвоткиња не понуши, одговара пркосом: „Нећу“ Клара је назва отималицом свога мужа, што ову гроздно увреди и на вику обе дотрчи друштво, које се баш веселило. Војвоткиња замоли војводу да освети нанесену јој увреду од стране Кларине. Долази двобој између Дерблеја и војводе. Тај двобој ће да буде медицина несретној боли! Пре но што ће доћи време двобоју, Дерблеј благосиља сеју своју и Октаву, преклиње их љубављу, у којој треба да живе. Доброта Дерблејева и решено питanje будуће среће Октава и Сузане учинише, да је Клара попустила поносу и склекла пред мужа, пред њим је искајавала своју заблуду, коју јој Дерблеј опрашта. Сва добра дела Дерблејева учинише, да је Клара хтела сама да реши „озбиљну“ ствар, којој је она повод; не да мужу, да лије крв... Дерблејев понос се није дао скрхати — и он полази на двобој. Па које био жртва? Клара! Јер баш када ће да се зарони метак у груди једног од њих, у том се створи Клара ту и она пада рањена, онесветљена. Двобој је прекинуо крај југунству, он је измирио обе стране речима: „Љубим те!“

Као што видимо из овог кратко изведеног садржаја кроз цео комад се опажа моћ, па и превлада срца над разумом, што је писац Жорж Оне врло верно изнео. Жива радња у овој позоришној игри нам изнапи веитину пинчеву,

којом влада у свима делима. Догађаји и последице им јасно су изнесени од стране писца, а приказивало се врло добро. Г. Добриновић (Мулине) верно је приказао богатог човека, који се богатством унео у аристократску сферу. Г. Ружић (Дерблеј) заслужује стару похвалу. У свакој ецени играо је изврено. Г. Васиљевић (Бањић) старап, интервентор, добар пријатељ Дерблејев, држао се такоћер добро. Г. Мильковић (војвода) играо је тако исто добро, само нам се чини, да није показао доста заноса у ецени, где иначе изјављује љубав Клари, а она га тера од себе. Гђа Д. Ружићка (Маркиза Болијеова) је остала на старом степену вештине. Гђа С. Вујићка (Клара Болијеова) као главна јунакиња одговорила је у улози својој свима захтевима. Гђа Ј. Хаџићева (Атенажида) није ни најмање уступила супарници својој овог вечера. Г. Димитријевић (Октав) као увек, венито је приказао финог и младог господићића. И остало особље доста је доинело, да је овај комад на оните уживање публике добро испао.

К—Е.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У БЕОГРАДУ.

(Милош Цветић.) У суботу 19. децембра о. год. славиће наш вредни и заслужни уметник Милош Цветић, редитељ и стални члан народног позоришта у Београду, двадесетпетогодишњицу свога глумовања на београдској позорници. Цветић ступио је први пут на позорницу фебруара месеца 1862 године у приватној дружини пок. Јове Кнежевића. Септембра те исте године ступио је у дружицу народнога позоришта у Новом Саду, где је био до марта 1863. За тим је са Чекићем саставио засебну позоришну дружину, коју је оставио после неколико месеци. При kraju 1863. ступио је у приватну дружину у Шапцу, и ту глумовао до марта 1864. У марта те исте године прешао је у дружицу народнога позоришта у Београду, где је служио до 1 маја 1865. кад је наредбом министарства друштво укинуто, док се не сазида нова зграда. Јуна месеца 1866. ступио је опет у дружицу народнога позоришта у Новом Саду. Октобра исте године отишао је у Загреб и тамо глумовао до 1 априла 1869. Тад је дошао у Београд, где је постао стални члан 1869. а редитељ 1874 године. М. Цветић написао је 1876. године: „Три светла дана“, аллегорију у три слике, с певањем, у друштву с Драгомиром Брзаком. Тај аллегорија представљана два пута на београдској позорници. На стечај, који је позоришна управа расписала 1886, написао је „Неману“, драму у 5 чинова, која је добила највећу расписану награду. Та драма престављаће се и у суботу 19. децембра на дан прославе цветићеве 25-годишњице.

Издaje управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

20. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТИЛАТИ 15.

У НОВОМЕ САДУ У ЧЕТВРТАК 10. ДЕЦЕМБРА 1887.

ЕЈ ЉУДИ, ШТО СЕ НЕ ЖЕНИТЕ,

ШАЉИВА ИГРА У 4 ЧИНА, ОД ЈУЛИЈА РОЗЕНА, ЗА СРПСКУ ПОЗОРНИЦУ ПРЕРАДИО А. ЈОВАНОВИЋ
МУША. (РЕДИТЕЉ: ДОБРИНОВИЋ.)

ОСОБЕ:

Сима Јагодић, богаташ	Ружић.
Мара, жена му	Д. Ружићка.
Савка } њихове кћери	Л. Хацићева.
Јованка } љихове кћери	М. Максимовићева.
Мутибарићка, удевица	Ј. Добриновићка.
Даринка, кћи јој	Д. Николићева.
Коста Звекић, трговац	Лукић.
Милева жена му	Т. Лукићка.
Пера Луткић	Добриновић.
Никола Славнић	Марковић.
Гавра Максић, чиновник	Димитријевић.
Др. Петковић, лекар	Милојевић.
Јован, слуга код Петковића	Васиљевић.
Сока, куварица код Јагодића	З. Милојевићка.
Ката, собарица код Звекића	С. Миљковићка.

Збива се у лето на селу близу веће вароши у најновије време.

У суботу 12. децембра први пут: „МЕХУРИЋИ.“ (Пружај се према губеру.)

Шаљива игра у 3 чина, написао Г. Чики, превео Милан А. Јовановић.

Улазнице могу се добити у позоришној писарници од 9—12 пре и од 3—5 сахата
после подне, а у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 9 И ПО САХАТА.

(B. dt. fiz.)